

УДК

РОЗРОБКА ПІДСИСТЕМИ ГАЗОПОСТАЧАННЯ МУНІЦИПАЛЬНОЇ ГІС М. ХАРКІВ

А.А. Євдокімов

Кандидат технічних наук, доцент
Кафедра геоінформаційних систем та геодезії*
Контактний тел.: (057) 707-33-58
E-mail: akim76@vk.kh.ua

А.С. Фаткіна*

Контактний тел.: 063-958-59-56
*Харківська національна академія міського господарства
вул. Революції, 12, м. Харків, Україна, 61002

У статті розглянуті питання, пов'язані з можливістю удосконалення та оптимізацією робіт міської служби газопостачання за допомогою ГІС – технологій. Описані методи допоможуть вирішити значно ширший спектр задач по обслуговуванню інженерної мережі та здійснювати контроль за її станом

Ключові слова: газопостачання, ГІС – технології, підсистема, структура мережі

В статье рассмотрены вопросы, связанные с возможностью усовершенствования и оптимизации работ городской службы газоснабжения с помощью ГИС – технологий. Описанные методы помогут решить широкий спектр задач по обслуживанию инженерной сети и осуществлять контроль её состояния

Ключевые слова: газоснабжение, ГИС – технологии, подсистема, структура сети

The article deals with issues related to the possibility of improvement of urban gas supply services using GIS - technologies. The techniques described will help to solve a wide range of maintenance tasks of engineering networks and monitor its status

Key words: gas supply, GIS - technologies, subsystem, network structure

1. Вступ

Підвищення якості функціонування міських інженерних комунікацій – важлива народногосподарська проблема. Тільки через незнання точного розташування комунальних мереж, виникає багато ушкоджень різних мереж. Щорічні витрати на усунення ушкоджень, тільки газових мереж, становлять величезні збитки. Впровадження геоінформаційних технологій і створення ГІС – систем в області інженерних комунікацій є прогресивним та соціально-важливим завданням. Створення бази даних по інженерних мережах у графічному і атрибутивному вигляді – пріоритетна задача для керування територією й планування розвитку міста.

Мета статті – довести, що актуальні задачі для системи газопостачання можливо вирішити за допомогою ГІС – технологій. Використання ГІС – технологій дає можливість оптимізації системи управління та вирішення задач, які на даному етапі не вирішуються, або не виникають через низький рівень інформатизації.

2. Характеристика системи газопостачання міста

Сучасні системи газопостачання природним газом міст, областей, селищ і промислових підприємств

являють собою складний взаємозалежний комплекс газопроводів різних тисків, газорозподільних станцій (ГРС), проміжних регуляторних пунктів (ПРП), газорегуляторних пунктів (ГРП) і установок (ГРУ), устаткування мереж, систем очищення й одоризації газу, системи зв'язку і телекерування, апаратури обліку споживання природного газу (промислових і побутових газових лічильників).

Важливою вимогою, що накладається на процес функціонування регіональної мережі газопостачання, є безперебійна подача газу комунально-побутовій групі споживачів у будь-яких умовах.

Ієрархічна структура є особливістю газових мереж і відрізняє їх від інших мереж (водопровідних, теплових і ін.), що належать до класу інженерних.

З погляду сучасної теорії систем газову мережу можна представити як складну систему взаємодії великої кількості підсистем (елементів) двох типів: регулюючих елементів і ліній зв'язку. Взаємозв'язок підсистем, обумовлений яким-небудь формальним способом, назовемо структурою мережі. Зокрема, якщо всі підсистеми двухполюсні елементи, то структура мережі може бути представлена у вигляді лінійного орієнтованого зв'язаного графа.

З погляду структури і функціонального призначення, систему газопостачання (у тому числі й ЕСГ

країни) можна представити більш детально у виді п'яти відносно незалежних по характеру і критеріям функціонування підсистем:

- джерела природного газу;
- спорудження по його обробці (підготовці);
- магістральні газові мережі;
- регіональні розподільні мережі;
- споживачі газу.

Таким чином, процес розвитку газової мережі необхідно розглядати як керований процес зміни структури мережі і її параметрів з метою виконання нею свого основного функціонального призначення.

3. Доцільність впровадження ГІС – технологій у сфері газопостачання

Доцільність ГІС у сфері інженерних мереж обумовлена трьома факторами:

- самою природою основних даних по інженерних мережах, які являють собою приклад рівноправного сполучення даних графічних, просторових і атрибутивних. ГІС існують для того, щоб забезпечити засоби для роботи з такими даними.

- комплексною природою завдань, що коштують при роботі з мережами, усе більше потребуючі залучення додаткових просторових даних наприклад, по інших мережах і по міському середовищу. ГІС, які не зв'язані по своїх структурах даних і можливостям тільки на лінійні й крапкові об'єкти мереж, ідеально підходять для комплексування різнорідних даних за принципом їхнього просторового положення.

- розвинені ГІС здатні своїми внутрішніми засобами й застосованою в них моделлю даних, забезпечити як створення, так і перевірку, корегування й використання топологічної інформації з мережних графів.

Ще одним важливим кроком впровадження ГІС – технологій є створення цифрової моделі мережі.

Інженерні мережі в силу своєї природи, висувають специфічні вимоги до вибору програмного продукту. Програмне забезпечення повинно:

- мати ефективні засоби створення й підтримки сучасного користувацького інтерфейсу;
- підтримувати потужні засоби програмування, що дозволяє створювати програмне забезпечення для рішення специфічних завдань, що виникають при керуванні розглянутим об'єктом;
- мати засоби впровадження нової й/або розширення існуючої моделі предметної області;
- підтримувати побудови графа мережі на основі її географічного (або геометричного) зображення.

При розробці підсистеми газопостачання муніципальної ГІС м. Харків використано програмний продукт «ArcGIS 9.3» (США) і «Zulu 5.2» (Росія).

4. Розв'язання задач

Створена підсистема дозволяє:

- вести облік і зберігання інформації в базі даних, дає можливість поповнення й редагування її в реальному часі;
- розрахувати довжину та вартість прокладки газової мережі до житлового будинку;

- створення звітів про стан газових мереж;
- аналіз технічних характеристик облікових ділянок мережі газозабезпечення й споруджень, планування заходів з метою запобігання аварійних ситуацій.
- моделювання аварійних ситуацій у випадку прориву газопроводу.
- систематизувати на топографічній основі інформації про об'єкти газової мережі, будівництва, дорожньої мережі;
- введення графічної та атрибутивної інформації по всім об'єктам і обладнанню мереж газопостачання;
- моніторинг мережі газопостачання;
- оперативне отримання інформації про об'єкти мережі газопостачання у будь-якій частині міста;
- оперативне відображення на плані місцевості плануємих і виконуваних робіт на об'єкті;
- зручний інтерфейс для інвентаризації об'єктів і обладнання;
- контроль термінів і якості виконуваних робіт;
- інформаційну підтримку планування робіт по реконструкції і ремонту мереж газопостачання з урахуванням інших інженерних комунікацій;
- графічне виділення – на картах і схемах мереж – ділянок трубопроводів, газорозподільних станцій, вузлів і пунктів, а також обладнання, яке вийшло з ладу при ліквідації аварій або ремонті;
- детальне відстеження несправностей, ремонтних робіт, вимірюваних параметрів об'єктів і обладнання.

Обов'язковою умовою для створення геоінформаційної системи газопостачання є розробка та ведення паспортів для люків та мережі в цифровому вигляді.

У паспорт ділянки труби можуть входити наступні параметри:

- умовний діаметр;
- довжина;
- матеріал труби;
- дата прокладки;
- середня глибина або висота прокладки;
- тиск;
- вид покриття (газон, поле, тротуар, проїжджаючи частина);
- вид балансу (свій, чужий).

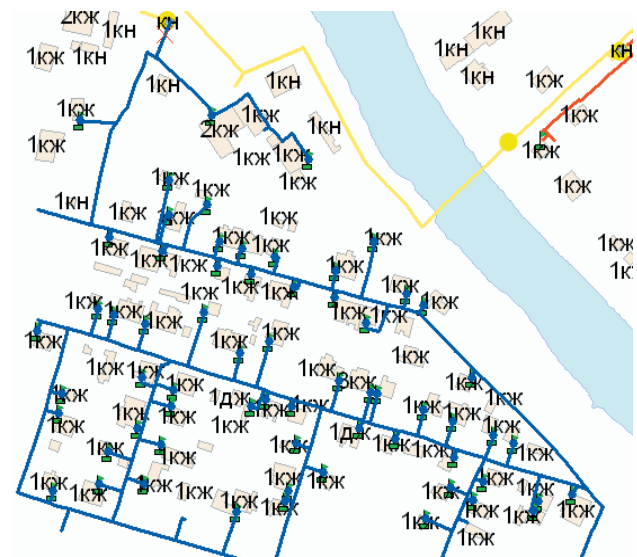

Рис. 1. Фрагмент мережі газопостачання в ArcMap

5. Висновки

Таким чином, створення та ведення геоінформаційної системи дозволяє значно збільшити якість обслуговування населення, організувати ремонтні та профілактичні роботи, вести аналіз проведених та запланованих робіт.

6. Література

1. Бобровский С.А., Щербаков С.Г., Яковлев Е.И., Гарляускас А.И., Грачев В.В. Трубопроводный транспорт газа. - М.: «Наука», 2007. - с.3-495.

2. Серпинас Б.Б. Глобальные системы позиционирования. - М.: ИКФ «Каталог», 2002. - с.106.
3. Савиных В.П., Цветков В.Я. Геоинформационный анализ данных дистанционного зондирования. - М.: Картгеоцентр – Геоиздат, 2001. - с.228.
4. Стаскевич Н.Л. Справочное руководство по газоснабжению. - М.; Л.: Гостоптех издат, 2005. - с.217.
5. Вайсфельд В.А, Ексаев Л.Р. Принципиальные основы применения ГИС-технологий для городских инженерных коммуникаций // Инженерные коммуникации и геоинформационные системы: материалы первого учебно-практического семинара, «ГИС-Ассоциация», 14-17 октября 1997 г. - М.: 1997, - с.3-9.

В даній статті розглядається байєсівська класифікація текстових документів. Для більш детального аналізу та застосування на практиці розглядається новий підхід для кластеризації документів – ієрархічна кластеризація на основі частих наборів (FIHC), яка ґрунтується на ідеї частих наборів

Ключові слова: байєсівська класифікація, документ, текст, програма, об'єкт, клас, часті набори, кластеризація

В данной статье рассматривается байесовская классификация текстовых документов. Для более детального анализа и применения на практике рассматривается новый подход для кластеризации документов – иерархическая кластеризация на основе частых наборов (FIHC), основанная на идее частых наборов

Ключевые слова: байесовская классификация, документ, текст, программа, объект, класс, частые наборы, кластеризация

This article considers Bayesian classification of text documents. For a more detailed analysis and practical use of the new approach for document clustering - hierarchical clustering based on frequent sets (FIHC), which is based on the idea of frequent recruitment

Keywords: Bayesian classification, document, text, program, object, class, frequent sets, clustering

УДК 001.891:65.011.56

БАЙЄСІВСЬКА КЛАСИФІКАЦІЯ ТЕКСТОВИХ ДОКУМЕНТІВ. ІЄРАРХІЧНА КЛАСТЕРИЗАЦІЯ НА ОСНОВІ ЧАСТИХ НАБОРІВ

Я.С. Свириденко

Харківський національний університет радіоелектроніки
пр-т Леніна, 14, м. Харків, Україна
Контактний тел.: 096-951-87-18
E-mail: Kisssim@mail.ru

1. Вступ

У сучасний час різними сховищами знань накопичені величезні інформаційні масиви. Проблема полягає в складності орієнтування в цих масивах, у відсутності можливості отримати найбільш актуальну та повну інформацію по конкретній темі, що робить марною більшу частину накопичених ресурсів. Класи-

фікація та кластеризація текстових документів являються одними з можливих варіантів вирішення проблеми використання інформаційних ресурсів.

Методи класифікації та кластеризації текстів застосовуються у фільтрації документів, розпізнаванні спаму, автоматичному анотуванні, складанні інтернет-каталогів, класифікації новин, розподілі реклами, персональних новинах. Також ці методи застосову-